

Õigus ja Kohus

Õigusteadusline ajakiri

„Päewalehe“, „Aja“
ja „Roidu“ hinnata
eraliselt ♡ ♡ ♡ ♡

Ilmub 1 kord kuus

Tegew toimetaja ♡
cand. jur. J. Willms

Nr. 3

Märts

1913

Kinkimine.

U. Pallas.

Kinkimine on harilik helduse, heatahtluse või lugu-
pidamise avaldamise viis. Harilikkude, tühiste, ilma
suurema väärtuseta asjade kinkimise puhul ei või küsi-
mus, misugused seadusemäärused selles asjas on, meel-
degi tulla; ei või enesele ettegi kujutada, et kinkimine
üleüldse seaduseandja tähelepanemist oma peale võiks
tõmmata. Aga kui asi tähtsam, kui kink väärtuslisem
on, siis tekib palju küsimisi; vastused nende peale otsus-
tavad sagedaste terve waranduse saatuse.

Olugi et praegune aeg kaubanduse- ja tööstuse-
ajajärg on, kus kõikidest aktidest üks leping pea-osa män-
gib, nimelt väärtuste vastastikune vahetamine — ostu-
müügi leping, siiski jääb kinkimisele oma piirkond —
kodune, perekondlik elu. Ka parandamisel on kodune,
perekondlik ehk sugulastewaheline tähtsus. Sagedaste
täidab kinkimine paranduse aset; kinkimine teeb võima-
likuks enne kinkija surma warandust niiviisi korraldada,
et pärast surma sõna „parandus“ tarwitusele ei tulegi.

Just niisugusel, paranduse aset täitval kinkimisel
ongi elus kõige suurem tähtsus. Kellegi terwets waran-
dusets on näituseks talutoht. Selle asemel, et lohta
alles pärast surma pojale jätta, kinkib isa ta juba elu-
ajal pojale. See oleks terve waranduse kinkimine.

Uga et enese olemist enam-wähem kindlustada, et midagi ka teistele pärijatele jätta, kui neid on, teeb isa pojale lohuselts ennast ülewal pidada ja teistele pärijatele kingitud warandusest teatud osa edasi anda. See on otstarbega ühendatud kindimine.

Meie kohaliste Kodanliste Seaduste Kogu on kindimisesse puutuvad määrused järgmiselt ära jaotanud: 1) kindimine elawate wahel ja 2) kindimine surma juhtumiseks. Wiimane läheneb enam pärandamisele; kus kindimisest üleüldiselt kõneldakse, seal tuleb selle all ikka esimest mõista. Peale üleüldiste määruste, mis kindimistesse elawate wahel puutuvad, on weel iseäralised olemas: kahe ülemalnimetatud kindimise kohta; kolmas, mille kohta iseäralised määrused määrawad, on kindimine tasuta millegi eest.

Kindimisest üleüldiselt.

Kõige esiti peab tähele panema, et kindimiseks seda nimetatasse, kui üks isik teisele oma heldusest mingisuguse asja tasuta annab. Kindimise peatundemärkideks on siis, 1) et asi tasuta antakse ja 2) et seda helduse pärast tehakse. Kindida võib igakuks, kes oma warandusega oma heaksarwamise järele võib toimetada. Kindida võib iga asja, mis kingisaajale kasu toob ja mida tal õigus on wastu wõtta. Nii ei ole näit. Tallinnas wäljamaa aiamal õigust liikumata warandust omandada, s. o. ta ei wõi seda ka kingiks wastu wõtta. Waranduste hulgas, mida kindida ei wõi, nimetab seadus iseäranis päritud liikumata warandust. Seesuguse waranduse kindimine ei ole Eesti- ja Liitwimaal küll mitte täieste määraweta, aga teda võib tühjaks teha, kui seda lähemad pärijad ühe aasta ja ühe päewa jooksul nõuawad (see tähtaeg määraw ainult Tallinna, Rakwere ja Haapsalu kohta, kuna teistes õigusepiirkondades talurahwa kohta teine tähtaeg määraw on, nimelt üks aasta, kuus nädalat ja kolm päewa). Muidugi, kui lähemad pärijad tähendatud waranduse kindimise korral oma nõusolemist

awaldawad, on kinkimine algusest saadik ümber lükkamata.

Kinkimine ei ole mitte leping; aga siiski ei ole ühefülgsest kinkimise-soowi awaldamisest või lubamisest veel mitte küllalt. Ühefülgsest lubamisest võib kinkidatatahtja igal ajal tagasi astuda, lubamine ühinda ei anna wastasele poolele veel mingisugust õigust. Et kinkimine täieline, lõpuline oleks, on kinkisaaja poolt kingi wastuwõtmist waja. Mitte kinkitawa asja oma waltisuse alla wõtmist pole waja, waid kinkija lubaduse wastuwõtmist. See on väga tähtis wahet, sest ühes kinkimiseakti lõpuga algab ka kinkija kohustus. Lubaduse wastuwõtmise silmapilgust peale on kinkija seotud ja ta ei või ilma kinkisaaja nõusolemiseta oma lubamisest taganeda. Lubaduse wastuwõtmise silmapilgust peale on kinkisaajal õigus kinkitud asja omale nõuda. Kinkisaajal on kohustuse-õigus, s. o. nõudmise-õigus ainult kinkija wastu; asja kohta omanduse-õiguse saab kinkisaaja alles siis, kui asi temale edasi on antud, kui temal asja kohta omaõiguse-õigus on. Alles siis on tal õigus kolmandate isikute wastu: ta võib asja kolmandate isikute käest tagasi nõuda ja asja muul wiisil, kui oma omandust, kaitsta.

Et need määrused liikumata waranduse kohta maksawad on, selles asjas ei või kahtlust olla. Aga liikumata waranduse kinkimise kohta on Koh. Sead. Kogu III lõites määrus olemas, mis pealtnäha kinkimiseakti lõpu teisi ära määrab. See määrus läib järgmiselt: „Kui kinkimise otstarbeks omanduse-õiguse või mõne teise asja-õiguse liikumata waranduse kohta edasiandmine on, siis on selleks teatud wormide täitmine tarwilik“ (§ 4472). „Wormide“ all tuleb siin muidugi seda mõista, et liikumata warandusesse puutuwad aktid, nagu müümine, pantimine j. t. notariuse juures tehtud ja kreposteritud peawad olema. Sedasama nõuab seadus ka liikumata waranduse kinkimise asjus. Kõik on, mis sugune tähtsus nende wormide täitmisel on. Kas peab liikumata warandust alles siis kinkitaks pidama, kui need „wor-

mid" täidetud on? Wõi on sellest küllalt, kui, nagu see liikumata waranduse kinkimise kohta maksab, kinkisaaja kinkilubaduse vastu võtab? Seesama paragrahw, mis need küsimused sünnitab, juhatab meid teiste seadusemääruste juurde, mis kreposterimise tähtsust üleüldiselt selgitavad. Wiimastest selgub, et mitte kreposterimine nõudmise-õigust ei sünnita, vaid aktile (näit. müügiwõi ostuaktile) ainult asja-õiguse ijeloomu annab, s. o. akti õigile kolmandatele isikutele kohustawaks teeb. Ülemalnimetatud paragrahw ei nõua kinkimise-akti täielikustsaamiseks mingisuguseid vormisid. Teiste sõnadega — ka liikumata waranduse kinkimine on sellest silmapilgust, kui kinkisaaja kinki wastuwõtmiseks nõusolemist on awaldanud, lõpetatud ja täielik. Kinkija on seotud, ta on kohustatud kinkitud liikumata warandust edasi andma. Kui kinkija seda wabatahtlikult ei tee, siis on kinkisaajal õigus wormilise kinkimiseakti tegemist ja selle kreposterimist kohta teel nõuda.

Lühedalt: igasuguse waranduse kinkimise korral on kinkisaaja wastuwõtmist waja. Sellest ajast peale on kinkisaajal kinkija vastu nõudmise-õigus. Asja-õiguse saab kinkisaaja kinkitawa waranduse kohta: liikumata waranduse kinkimise puhul — asja edasiandmisega, liikumata waranduse kinkimise puhul — kreposterimisega.

Need harutused puutuwad küll pea-asjalikult omanduse-õiguse kinkimisesse. Aga kinkida võib ka muid õigusi, nagu serwitudi-õigust ja teisi asja-õigusi, niisamuti ka nõudmise-õigusi. Üleüldiselt on ka kõikide nende õiguste kinkimise kohta ülemaltoodud määrused maks-wad; liikumata warandusesse puutuwate õiguste kinkimise kreposterimine on neiljamadel lordadel tarwilik, kui näit. nende õiguste müümise või ostmise korral. Nii näit. pole jahi- või kalapüügi-õiguse ajutise tasuta edasiandmise puhul mingisugust iseäralist wormi waja, ei kreposterimist ega kirjalikku akti. Suusõnalisest lubadusest ja selle wastuwõtmisest on küllalt. Kui aga maatoha omanik sellesama õiguse igaweseks ajaks naabri-

loha heaks tahab kindida, peab kindimiseakti kreposterima, et naabriloha omanikul õigus oleks oma õigust korralduste isikute vastu teha.

Kindimiseakti tähtsuse saamise aja kindlaksmääramine on veel selle poolest tähtis, et sellest silmapilgust peale kindija ega kindisaaja oma warandusega waba talitamisõiguse kaotamine kindimiseakti enam tühjaks ei suuda teha. Lubab näit. üks isik teisele midagi kindida, teine aga ei wõta kindimiselubadust mitte lohe vastu. Esimene sureb, kaotab kõik õigused, läheb nõrgameelseks wõi kaotab muul wiisil õiguse warandusega wabalt talitada; lubaduse wastuwõtmine teise isiku poolt pärast sõherdust sündmust ei tähenda enam midagi: kindimist ei olegi.

Kindimise tagajärjed on järgmised: Nagu öeldud, on kindisaajal oma nõusolemise awaldamise silmapilgust peale õigus kindi edasiandmist lohtu teel nõuda; mitte ainult kindisaajal ei ole see õigus kindija vastu, waid ka esimese pärijatel ja ka wiimase pärijate vastu. See on kindimise tagajärgedest kõige tähtsam. Muudest oleks veel nimetada, et kindija mitte kohustatud ei ole asja wäljaandmisega wiituse eest protsenttsid maksma ega lasta, mis ta kinditud asiast wiituse ajal saanud, wälja andma. Kui kindiks asjad on, siis saab kindisaaja nende asjade lohta omanduseõiguse wõi vähemalt omastpidamiseõiguse, mis aegumise põhjal omanduseõiguseks muutub.

Tegelikus elus on wäga tähtis, et kindimise ümberlükkamine võimalik oleks. Kindimise ümberlükkamise üks võimalus on ülemal juba tähendatud: päritud waranduse kindimise korral. Kõikide kindimiseaktide tühjastegemise lohta käib järgmine määrus: „Seaduslikul põhjal sündinud kindimise ümberlükkamine on liiwi ja Cestimaal ainult kindisaaja jämeda tänamatusel pärast lubatud“ (Koh. Sead. Kogu III köide, § 4482). Tähen-dab, ainufene seaduslik kindimise ümberlükkamise ehk tühjastegemise põhjus on „jäme tänamatus“. Wiimast mõistet seletab § 4484 lähemalt: „Kindisaaja tänama-

tuseks arwatakse: kinkija haawamist sõnaga wõi teoga, temale kuritahtliselt suurema waranduslise kahju tegemist ja tema elu kallale kippumist. . .” Nende allikate (Rooma õiguse) järele, kust tähendatud paragrahw meie eraõigusesse on wõetud, peab arwama, et need kolm tegu — sõnaga wõi teoga haawamine, waranduslise kahju tegemine ja elu kallale kippumine — ainukesed on, mida eelpooltähendatud „jämeda tänamatus“ awaldusteks tuleb pidada, s. o. et seda määrust kudagi laiendawalt seletada ei wõi. Seda tõendawad ka järgnewad määrused, mis tühjastegemise-õigust weelgi kitsendawad.

Ümberlüttramise nõudmise õigus on isiklik õigus; pärijate peale ei lähe see õigus mitte üle. Niisamuti pole ka tänamata kinkijaaja pärijad kohustatud kinkitud warandust tagasi andma. Ainult kinkijal tuleb kinkijaaja, ja ainult kinkijaaja wastu kinkitud asja tagasiandmise asjas nõudmist tõsta, aga ka ainult siis, kui asi weel kinkijaaja waranduse seas on ehk „kui kinkijaaja ikka weel kinkitud asja läbi rikkastatud on“ (§ 4485). Wiimane pool lausest on küll tume. Tema mõte wõiks wast järgmine olla: et kinkijaaja teatud silmapilgul rikkam on ja just kinki läbi rikkam on kui ta seda muudu oleks olnud. Tegelikult tähtsust sellel määrusel olla ei wõi, sest niisuguste tõeasjade kui rikkuse suuruse ja selle suuruse põhjuste tõekstegemine on pea-aegu wõimata.

Kui kinkijaaja enne kinkimise tühjastegemise nõudmise tõstmist kinkitud warandust mingisuguste kohustustega koormab, siis peab kinkija need kohustused pärast kinkitud asja tagasiisaamist oma kanda wõtma. Kinkijal on, nagu öeldud, õigus tänamatusse korral kinkimiseakti tühjastegemist nõuda. Sellest õigusest lahtiütlemine ei ole seaduse järele lubatud, õigemine — niisugusel lahtiütlemisel pole mingisuguseid tagajärgi; kinkija wõib ikkagi — tänamatusse korral — kinkitud asja tagasi nõuda. Aga kord algatud nõudmisest wõib kinkija (nagu iga nõudja siwilprotsessis) igal ajal taganeda.

Kõik eelpooltoodud määrused käiwad Eesti- kui ka Liwimaa kohta; Kuramaal on mõned iseäraldused

mašmas, nagu nõudmine, et iga kingi kohta, mille väärtus üle 75 rubla on, notariuse juures leping peab tehtama.

Talinnas mašab iseäraline määrus, mis kinkimise tühjastegemise õigust kitsendab: „kui kink edasi on antud (s. o. kingisaaja kätte on antud) ehk — liikumata varanduse kinkimise korral — kreposteritud on, ei ole kinkimise tühjastegemine ühelgi juhtumisel võimalik“ (§ 4483). Tähendab, niitaua kui kingisaajal ainult nõudmise õigus on, kink aga veel kinkija omandus on, võib kinkija tänamatuse korral nõuda, et kinkimisest tühjaks tunnistataks, ehk kui kingisaaja kingitud asja edasiandmist nõudma hakkab, nõuda, et lohus kingisaaja nõudmise tema tänamatuse pärast tühjaks mõistataks. Kui aga kink juba kingisaaja omanduses on saanud, pole Tallinnas enam mingisugust võimalust kinkimist tühjaks teha.

Iseäralised kingid.

Kinkida võib ka terwet varandust, aga ainult seda varandust, mis kinkijal kinkimise korral on; tulewast varandust ei või mitte kinkida. Terwe varanduse kinkimine ei ole mitte pärandamine. Sellepärast on kingitud asjade edasiandmine, kingisaaja kätte andmine ja, kus waja, kreposterimine tarwilit, et kingisaaja terwe varanduse kohta omanduseõiguse saaks. Ka ei wastuta kingisaaja iseenesest kinkija wõlgade eest, kui wõlauskujatel varanduse hulgas olewate asjade peale mingisugust asjaõigust pole. On aga näit. teatud asi pandiks pandud või on wõlauskujal liikumata varanduse peal obligatsioon, siis kohustawad niisugused wõlad ka kingisaajat, kui uut omanikku. Muudel juhtumistel, s. o. isiklikude wõlgade korral wastutab kingisaaja kinkija wõlgade eest ainult siis, kui 1) kinkija maksuõuetu on ja 2) kui tõeste terwe varandus kingitud on. Need kaks tingimist peab wõlauskuja tõeks tegema, kui ta tahab, et tema nõudmised kingitud varandusest tasutataks, ja ainult siis, kui need wõlad kinkija poolt enne kinkimist olid

tehtud, kui asi liikumasse warandusesse puutub, ja enne kinkimise kreposterimist, kui liikumata warandusest jutt on. Ei ole waja, et kinkimiseaktis eneses öeldud oleks, et terwe warandus kinkitud on; seda võib la teistiti tõestada. Aga tõestamise raskus sejab selle peal, kes tahab, et tema nõudmine kinkitud warandusest tasuta. Ka kinkija võib maksujõuetuse korral kinkisajaalt oma wõlgade tasumiseks tarwilise osa kinkitud warandusest tagasi nõuda, kuid iflagi ainult terwe waranduse kinkimise korral. Kõsimus on, kas niisugustel juhtumistel kohtu poolt maksujõuetuks tunnistamist waja on. Kohus võib aga ainult siis maksujõuetuks tunnistada ja konkursi awada, kui wõlgade üleüldine suurus üle 1500 rubla on. Selleks aga, et kinkijal õigus oleks osa warandusest tagasi nõuda, ja et wõlaustujatel võimalik oleks nõudmistega kinkisajaja poole pöörata ning temale kinkitud warandusest oma nõudmiste täitmist otsida, — selleks on faktilisest maksujõuetusest küllalt; kohtu wormilist maksujõuetuks tunnistamist seadus selleks ei nõua. See teeb wõlaustujate seisukorra märksa kindlamaks: nendel on ka siis võimalik kinkitud warandusest oma nõudmiste täitmist leida, kui wõlgade summa alla 1500 rubla on. Nii on siis lõpuliselt terwe waranduse kinkimise korral õieti ainult niipalju kinkitud, kui sellest warandusest kinkija wõlgade mahaarwamise järel üle jääb.

Beale terwe waranduse kinkimise nimetab seadus weel iseäranis mingisugust otstarbega ühendatud kinkimist. Kinkija võib kinkimise korral ära määrata, milles kinkisajaja kinki peab tarwitama, võib kinkisajat kohustada osa kinkitud warandusest wõi la terwet kinkiteisele isikule edasi andma, võib teda ka kohustada näit. ennast, kinkijat, ülewal pidama jne. Kinkimise lähema otstarbe äranäitamise läbi ei saa kinkimine mitte tingimata; kinkimine on iflagi wastuwõtmisest saadil lõpuliselt, kinkija võib tähendatud otstarbe täitmist ainult nõuda. Ainult siis, kui kinkisajaja süü läbi kinkimääratud otstarbeks tarwitamata jääb, võib kinkija kinki

tagasi nõuda. Sel juhtumisel, kui kinkija kinkisaajale lohusjeks on teinud kinkijat üleval pidada ja kinkisaaja seda mitte ei tee, võib kinkija kinkitud waranduse, kui oma waranduse, tagasi nõuda.

Kolmas iseäraline kinkimine on kinkimine tasuta millegi eest. Seesuguse kinkimise kohta maksavad kõik määrused, mis kinkimise kohta üldüldiselt käivad. Minult tänamatuse põhjal niisuguse kinkimise tühjastegemist ei luba seadus.

Tähelepanemiseväärt on kinkimise asjus weel see, et kroonumaks (ПОШЛѢННА) nendesamade määruste järele läib kui päranduse korral; need maksud on ühesugused igasuguse tasuta waranduse ühe isiku käest teise kätte minemise korral. Maksu suurus on $1\frac{1}{2}$ —12 %, selle järele kui kaugelt kinkija kinkisaajaga sugulane on. Mida kaugem sugulus, seda suurem maks. Maksust wabad on needsamad isikud ja warandused, mis pärandamise asjusti: kink, mille wäärtus alla tuhande rubla on, korteri sissesead ja teised, millel wähem tähtsus on.

Toimetuse kirjakaft.

Toimetuse poolt. Et küsimisi wäga palju toftu woolab, siis ei saa kõigi peale wastata. Ühejarnased küsimised ühendatakse edaspidi ühete ühete küsimiseks. Küsimised, mis isikuid professiisid käsitawad, jääwad lootuts wastamata, sest nende peale wõiwad lugejad adwokatide käest wastust saada, sest „Sigus ja Rohus“ ei ole mitte selle otstarbega asutatud, et isikutele isikutele nende eratahendusega küsimiste peale wastata. Kes oma küsimise peale kirja teel wastust tahab saada, pööratu otjeteel tegewa toimetaja wannut. adw. abi Wilmst poole (adr. Tallinnas, Bikal uul. nr. 31).

Küsim. 66. Rohus mõistis minule kellegi käest seitse sada rubla wälja. Maksja aga wabandab ennast sellega, et tal warandust ei ole ja maksta ei wõi. Mina olen temale 200 rubla wõlgu. Kas saab ta minu käest oma kahtsada rubla nii sisse nõuda, et tema wõlga (700 rbl.), mis temal minule maksta on, sugugi tähele ei panda?

Wastus: Teie wõtte tähtsuseleht wälja. Siis on Teil niisugusel korral, kui ta Teilt nõudma peaks hakkama, kindel dokument ette näidata, et ta Teile wõlgu on. Teie wõite lasta sellest seitsmestajast katksada maha arwata, nii et tal Teile weel wiiksada maksta on. Seda wõite ka siis teha, kui ta oma tahtesada juba pristawiga Teilt otjima tuleb. Warem on aga seda siis teha, kui ta kohtus nõuab, sest siis ei mõisteta kohtutuluksid tema kasuks.

Rüsim. 67. Mina kosiin omale lesenaise, tel ta kümneaastane tütar oli. Esimeselt mehest jäi koht ilma testamenti järele. Kes pärib naise surma korral rohkem, kas mina wõi laps?

Wastus: See on ju iseenesest mõista, et laps rohkem peab pärima. Peale esimese mehe surma päriksid naine ja laps ühetasa: kumbki poole. Uueste mehele minnes pidi naine lapse osa oma osast ära lahutama. Kui ta sureb, siis pärite Teie naise osast poole ja laps pärib teise poole. Nii saaksite siis Teie endise mehe warandusest ühe neljandiku ja laps kolm neljandiku, sellega kolm korda rohkem kui Teie.

Rüsim. 68. Elan Eestimaa. Sealsamas on ka minu isal talukoht, mille ta oma wanematelt on pärinud. Meid, lapsi, on kolm öde: mina ja weel kaks teist öde. Mina olen mehel. Minu mehe isa ehitas minu isa maa peale, mis tal wakamaa juureses renditud, maja. Selle maa eest maksime suusõnaliku lepingu järele neli rubla aastas. Balun wastata, kas minu isa wõib seda maad ära wõtta ja sundida maja ära wedama ja kas wõib ta nikpalju renti nõuda, kui ta tahab. Kas wõib isa oma talu nooremale tütrele üksi anda ja teised tütreid ilma jätta?

Wastus: Maa, mis Teile renditud, wõib ta ära wõtta, aga maja ära wiima ei wõi ta Teid sundida ja maja eest wõite talu nõuda. Rent wõib ta selle wakamaa eest nõuda nikpalju kui ta tahab. Oma talu aga ei wõi isa mitte üksi nooremale tütrele pärandada, waid peab selle kõigile lastele ühetasajast jätma. Ainult ühe neljandiku oma kuluwast warandusest wõib isa sellele lapsele jätta, sellele ta tahab. Siikumata waranduse aga ja kolm neljandiku siikumata warandusest peab isa ühetasajast kõigile lastele jätma.

Rüsim. 69. Minul ja mitmel teisel on mõist maa (mõisamaa) renditud. Kaup aasta peale ja suusõnalik. Minewal sügijel ülles mõisnik kõik lepingud ülles. Jaanuaris andis niisugused uued tingimised, mis wastuwõtmata, sest nad on liig rängad. Kas on seaduses tähtaeg määratud, mil mõisnik Eestimaa mõisamaa rentimise puures uued tingimised peab teada andma ja kas wõib seaduslikul teel liig ränkade tingimiste wastu midagi ette wõtta?

Vastus: Niisugust tähtaega, mil mõisnik uued tingimised peab teada andma, ei ole seaduses määratud. Tingimised võib ta ta niisugused ette panna, nagu ta tahab, ja selle vastu ei saa mitte midagi ette võtta. Minuke asi, mis seadus lubab, on see, et neid tingimisi vastu ei tarvitse võtta. Niisugusel korral peab müdugi kohast välja minema.

Rüsim. 70. Minu ajal on Eestimaal talukoht ja võlgadega koormatud. Mina ostsin isa käest kott tema liikuma waranduse ära ja leping on meil notartuse juures tehtud. Kas on isa võlauskujatel õigus minu warandust puutuda? Ja kas on vaja, et see leping kuskil kuulutatud peab olema?

Vastus: Teie warandust ei tohi isa võlauskujad mitte puutuda, isegi, kui see leping kohtu poolt filmakirjaliseks (fiktioosiks) tunnustatakse. Teie lepingu kuulutamist ei ole kuskil vaja.

Rüsim. 71. Olen taluperemees Võhmaal. Andsin oma talu aastaks rendi peale 23. aprillist 1910 kuni 23. aprillini 1911. Ülesütlemise aeg 1. novembril. Üles ei ütelnud ja see leping on edasi jäänud. Minewal suwel ütlesin paar päewa peale Jakobipäewa üles. Rentnik ütleb, et ma ei ole õigel ajal üles ütelnud, ja tahab edasi jääda. Kas see wanaste tehtud leping ta nüüd kestab? Muutnud meie teda ei ole. Kui rentnik välja peab minema, kuhu pean ma siis kaebama?

Vastus: Lepingut esimesel aastal ülesse ei üteldud ja sellepärast kestab ta aastast aastasse edasi, seni kui kumbki pool üles ütleb. Tingimised on alati muutumatad, sest kumbki pool neid ei muutnud. Ülesütlemiseaeg oli Teil 1. novembril ja Teie ütlesite üles juulikuus. Nii oli siis Teie ülesütlemine täieste lepingu piirides ja rentnik peab välja minema. Ei lähe ta välja, siis peate rahukohut välja heita lastma — kui rent alla 500 rbl. On Teil aga juba ette arvata, et ta heaga välja ei lähe, siis andke juba aegsaste rahukohutunike nõudmisepalwe sisse, milles palute tunnistada, et rendileping jürripäewal 1913 lõpeb.

Rüsim. 72. Kuskil wallas elab kohaomanit wana-poiss, kes wiist nõdraks on läinud, sest ta on kodust ära läinud ja waranduse saatuse hoolets jättnud. Kui talt küsitakse, miks ta nia teeb, siis annab ta lollataid wastusi. Kudas saaks tema kohta ära müüa, et ta kapitalist omale ülespidamist saaks?

Vastus: Koha ei saa müüda müüa, kui peab omanik waimuhageks tunnustatama ja nemelt ringkonnakohtu laudu. Sellest peawad perekonna liikmed eht asjast huiwitatud isikud (või ta prokurör) kohtule palwetrijaga teada andma. Palwetrijale peab asjaolude kirjeldus murde lijatud olema, mille põhjal arwatakse, et keegi waimuhage

on, kui ka nende asjaolude tõendused ja tohtri tunnustus. Ringkonnakohtus teeb siis otsuse, kas on põhjust kohtuliku järelewaatamist määrata või mitte; kui on, siis wadatakse järele ja tehtakse otsus. Selle otsuse põhjal määrab siis wallakohtus hooletandja, kes wallakohtu laudu palub, et koht ära müüdataks.

Küsim. 73. Rentisin oma tuttavale majaplatšiks maad. Kirjalikus lepingus et ole iseäralisi juhtumisi ette nähtud. Tuttaw suri ja teegi tema päris majad. Müüd tahab see uus rentnik majasid müüa. Kas saan ma lepingu järele seda tegemast teelata?

Wastus: Seaduse järele on majad Teie omandus ja sellepärast ei saa uus omanik neid ka mitte müüa, kui Teie sellega nõus ei ole.

Küsim. 74. Oma kaaspärijaga tohtu leppides lubasin temale põllu 10 aastaks rendile. Müüd on tema hakanud põldu lagastama, kõige põhku kohalt ära wedades. Kudas saan ma ennast tema wastu kaitsta? Leping kestab veel kaks aastat.

Wastus: Kui rentnik põldu rikkuma hakkab ja Teie seda kohtus suudate tõets teha, siis võite otjekohe lepingu lõpetamist nõuda. Kui Te seda teed ei taha tarwitada, siis võite ka lahutasu nõuda.

Küsim. 75. Kudas saab ennast naisest lahutada? Baaris on seitse aastat elatud. Lapsi on kaks. Naise olet on wäljakannatamata, majapidamine hooletusesse jätud; lapsi kaswatab naine halvaste, teotab meest ja lipub terarüstaga tema kallale. Naine lahutust ei soowi. Kui lahutatakse, kas peab siis mees naisele ülespidamist maksma ja kellele jääwad lapsed?

Wastus: Kui Teie õiget-ustku olete, siis ei saa Teie ülesloetud põhjustel lahutada lasta. Olete aga Luteri ustku, siis saate ülesloetud põhjustel lahutada. Lapsed jääwad sellele, kellele konsistorium õiguse mõistab. Kui naine jüü pärast lahutatakse, siis ei pea mees temale mitte ülespidamist maksma.

Küsim. 76. Olen Liwi kubermangu N. walla lüge. Praegu elan Wilna kubermangus maal. Passi saan N. wallast. Palun teatada, kas ma siit ka wõin passi saada, ja kui wõin, siis kelle käest ja tudamoodi? Liikumata warandust mul ei ole.

Wastus: Passi saate ka sealt, kreispolitseist. Surude peate ristimisestunnistuse ja õjawäetohustuse-tunnistuse panna.

Küsim. 77. Kas võib maaomanik teelata oma maa peal maastikku ja hooneid fotograferida?

Wastus: Jah, võib.

Rüsim. 78. Ostsin Singeri ühikusest õmblusmasina 10-aastase järelmaksuga. Kats aastat tagasi panin masina Singeri teades pandimajasse, kus ta ära müüdi. Wahepeal ma järelmaksu ei maksnud, nüüd mahtan jälle. Kas on Singeri õigus minult maksmist nõuda? Kas saab mind wõõra wara raikamise eest wastutusele wõtta ja mis sugune trahw ootab mind? Kas ei ole asi aegunud?

Wastus: Oma wõlguolewa järelmaksu peate muidugi ära maksma. Karistada ei saa, sest säherdune süütegu aegub kahe aastaga ära. Trahw oleks neljast päewast ares-tist kuni aastani türmu.

Rüsim. 79. Minu naisel oli talukoht, mille me ära müüjime. Lepingu järele peab ostja kümme aastat ka naise ema toitma. Kuu kümme aastat mööda saab, kes peab siis naise ema toitma?

Wastus: Wanemaid peawad lapsed toitma. Kui lapsed wanemaid toita jõuawad ja ei toida, siis wõiwad nad ka kohtulikku karistust saada. Nii peab siis tütar toita aitama. On ka weel teisi lapsi, siis peawad muidugi ka teised oja wõtma.

Rüsim. 80. Walla-ametnikkudel on mõnedel palk, aga wallawolikmeestel ei ole. Kas oleks õigus nõuda, et ka wallawolikogu liikmed palka saaksid?

Wastus: Seaduse järele ei ole wallawolikogu liikmetele palka seatud ja nad ei wõi jeda siis ka nõuda.

Rüsim. 81. Kudas wõetakse edaspidi noormehe sõjawäe-teenistusesse ja kas õigused on kõik kadunud?

Wastus: Wõetakse uue seaduse järele, mille käesolewa aasta „Õiguse ja Kohtu“ weebuarinumbrist (nr. 2) leiate.

Rüsim. 82. Sõitsin laewaga ja Inglismaa pidi laewalt ära tulema, sest oli waja sõjawäe-teenistusesse astuda. Kipten ei mahta aga palka wälja. Kuhu pean taebama? Kipten on harwa Wenemaal ja sõidab pea alati wäljamaa meredel.

Wastus: Nõudmise peate laewa omaniku wastu sisse andma. Kui teda Wenemaal ei ole ja ta adressi ei tea, siis andke nõudmine ka waranduse toha järele sisse, ja peate kuulutada lastma.

Rüsim. 83. Kas wõib lutsusepp wõi sepp, kellel sõjariista kandmise luba ei ole, püüsiid oma puures parandamiseks pidada?

Wastus: Kui kuberneri sunduslikud määrused jeda ei teela, siis wõib küll pidada. Sunduslikkude määruste kohta ei tea aga jeda ütelda, sest neid pole käepärast ja Teie pole ka tähendatud, kust kubermangust Teie olete. Igas kubermangus on aga oma sunduslikud määrused.

Rüsim. 84. Mene ostime wennaga tokku toha ja mat-
sime teatud summa sisse. Lepingu järele pidi müüja toha
peal olema wõla protsendid kuni 23. apr. 1913. a. mats-
ma. Kui ta ei maksa, kust saame oma raha tagasi?

Wastus: Kredittasja wõla eest wastutab koht ja lei-
lepärast nõuab kredittasja Teie täest ja leping, mis Teie
müüjaga teinud, ei puutu kredittasjasse. Sel põhjusel ei
ole Teil, kui wõlglastel, ta oksjonil pakkumise-digust. On
Teil aga müüjaga leping, siis wastutab ta muidugi Teie
ees selle lahju eest, mis Teie saate.

Rüsim. 85. Keegi suri ära ja jättis lese ema, naise
ja kahe-aastase poja järele. Kes on tema waranduse pä-
rija? Kas teist wenda on sõjawäe-teenistuses; kas saab
teist wabastada?

Wastus: Pärijatets on laps ja name. Uhte poega, ema
tahtmise järele kumba, wõib sõjawäe-teenistusest wabas-
tada. Kirjutada tuleb sõjawäe-komisjon.

Rüsim. 86. Kui auru- wõi naftamootoriga westit
tahetate awada, kust tuleb siis luba nõutada ja kas luba
on mõlema kohta ühesarnane? Kas wõib enne luba saamist
ehitada? Kas tehase (wabritu) luba saab wabrituinspekto-
rilt?

Wastus: Luba palumine on ühelugune. Seda tuleb
tubernerilt nõutada. Luba on ainult awamiseks waja, kuna
aga hoonet enne ei tohi ehitama hakata. Wabrituinspektor
annab ainult oma arwamise ja siis saab tubermangu-komis-
joni loa.

Rüsim. 87. Keegi ehitas mõisa rendikoha peale maja.
Kohi läks ostu teel teise kätte. Uus omanik ütleb, et
ilma tema loata wõimalik ei ole maja ära wedada ja et
talt ta rohkem nõuda ei saa kui ta ise maksab. Mikul on
kwiitungid, kust materjal olen ostnud ja kui palju ma-
terjal maksab. Kas wõib maja sellegi poost hinnata lasta
ja maja eest rohkem nõuda kui uus omanik palub. Kuhu
kohtusse pean ma nõudmise andma ja kas on sellest nõud-
misest midagi loota wõi wõib omanik maja poolmuidu
omale pidada?

Wastus: Maja loetakse liikumata waranduseks ja on
maa lisa-asi: selle maa, selle maja. Kui Teil endise oma-
nikuga, mõisnikuga, majaehituse-leping kreposteritud ei ol-
nud, siis ostis uus omanik seaduse järele maa ühes ma-
jaga ja see on seaduse järele tema omandus, mille eest
ta sellegile topitaks ei tarwitse maksta. Sedawiisi ei saa
ta Teie uuel omanikult midagi nõuda, kui majaehituse-
leping kreposteritud ei ole. Sellepärast on ta nõudmise
kohtusseandmine asjata. Teie wõite aga wana omaniku
täest lahjutasu nõuda, käesolewal puhtumisei mõisnikult.

Wastus: Küll politser peab protokollit tegema, aga kui Teie kaebtus pärast lõendust ei leia, siis ootab Teid walekaebtuse eest suur trahw.

Küsim. 93. Minu talukoht on ühiktu koha peal. Et wälja pääseda, selleks on mul naabrite maa peal wäljaläigu-tee serwitut. Kes peab teed korras pidama, kas mina wõi need, kelle maast tee läbi läib?

Wastus: Korraspidamine on Teie mure ja hooi. Omanikkudesle see ei puutu, ehit olgu siis, kui nad selle kohustuse otseskohe oma peale on wõtnud.

Küsim. 94. Kas wõib liisuwõtja noormees järgmisel asjaolul teregendust saada? Wanemad üle tuuetümne aasta wanad ja wend kolmetümnekolme-aastane ja pere-sonna-isa. Kas wõib enam kui wüetümnewite-aastane äi oma wäimehele teregendust nõuda, teda kui oma pojats wõttes?

Wastus: Kui töowõimuline wend olemas, siis ei saa teregendust. Abielusolek seda asjaolu ei muuda. Wäimehele ei wõi üht äi teregendust muretseada.

Küsim. 95. W. wald pani wallas talapüüdjad maksu alla. Maksjad jagas ta kahte liiki: 1) kes talupidajate liigist, need maksawad $\frac{1}{5}$ wallamaksust juurde, ja 2) kes selle walla talupidajate liigist ei ole, need maksawad terve maksu. Kas on wallal õigus niisugust maksu isje seada ja kui ei, kuhu tuleb siis kaebada?

Wastus: Wald wõib oma liikmete le maksu peale panna. Liikmed on, kes kirjast ülewal, ehit kes wallas talupidajad, üks kõiit kas omanitud wõi rentnikud. Stendese talapüüdjatele, kes walla liikmed, wõib maksu peale panna, kes liikmed ei ole, neile ei wõi maksu peale panna. Kaebada tuleb kahe nädala jooksul komisjarile, stjuje tegemisest ehit selle teadaandmisest arwates.

Küsim. 96. Mind arwati weebruarius 1912. a. maakaitsewäkke. Et mul esimene teregenduse õigus on, siis kaebasin oktobrisuus tubermangu-komisjonisse. Sealt wastati, et hiljats olen jäänud. Kas saab weel edasi kaebada?

Wastus: Ei saa. Kui Teil esimene teregendus on, siis peate ka maakaitsewäe 2. järgus olema.